

**Kroniek nr 51 van “Innemend Italië” op 968 ex.
Mijmeringen, bedenkingen, mededelingen, schrijfsels...**

DE “BEST BEWAARDE GEHEIMEN” VAN PUGLIA

Altijd frons ik mij de wenkbrauwen bij artikels over “best bewaarde geheimen”. Of die nu over Italië gaan, de roddels in de kleedkamer van een of andere voetbalt ploeg of de affaires van een wereldbekende zangeres uit Boeschepe, zo geheim zijn die zaken blijkbaar toch ook weer niet. Maar toch heeft het bij mij ook gekriebeld. Twee plaatsjes in Puglia heb ik jaren lang doelbewust verzwegen. Maar nu ook deze hier en daar opduiken is de tijd rijp om ze in de groep te smijten. Zelfs Wikipedia heeft ze ontdekt.

In 2004 logeerden we enkele dagen in Calimera. We arriveerden net op de dag van de opening van de Olympische Spelen in Athene. Symbolischer kon het niet. Waren we niet in de antieke Griekse kolonie *Magna Graecia*? Hier dragen trouwens alle dorpen nog hun Griekse roots. Al deden enkele straatjes ons eerder vermoeden dat we op een set van een Italiaanse spaghettiwestern waren beland. Vervang de auto's door houten karren en de Vespa's door doelloos rondlopende straathonden en je verwacht elk ogenblik dat *Blondie* en *Tuco* van achter een hoek tevoorschijn komen. De typische muziek van Ennio Morricone is op de achtergrond reeds hoorbaar.

OP ZOEK NAAR SAN VITO

Twaalf jaar later arriveerden we weer in Calimera. In een of ander obscuur boekje had ik iets gelezen over een neolithische steen die symbool stond voor de vruchtbaarheid. De streek ten zuiden van Lecce wemelt trouwens van dolmen en menhirs. Zoals zovele van dergelijke rituele oorden werden ze door de latere katholieke kerk ofwel vernietigd, ofwel opgeslorpt binnen de christelijke traditie. Dit gebeurde ook met een magische steen waarrond een zeer rudimentair kerkje werd gebouwd. Het kapelletje werd toegewijd aan San Vito (Sint Vitus). Het probleem was echter dat het gebouw nergens werd aangeduid. Maar aangezien “onvindbaar” niet in ons woordenboek staat, begonnen we aan onze zoektocht.

Op het dorpsplein begaven we ons naar het stadhuis in de hoop daar enige toeristische info op te snuiven. Maar een dergelijk kantoorje was er niet. Terwijl we wat rondlummelden kwam een vriendelijke ouderling ons tegemoet met de vraag of hij ons eventueel kon helpen. Wellicht had hij zich zijn bekommernis al vlug beklagd want van een San Vito had hij nog nooit gehoord. Laat staan van een prehistorisch heiligdom. Toch wou hij ons niet teleurstellen en hij stuurde ons naar de rand van het stadje waar enkele leden van Pro Loco in een loods bezig waren met de voorbereidingen voor het *Festa della Canàra*. Blijkbaar heeft dit iets te maken met de traditie rond het branden van houtskool.

In de werkplaats waren twee dames bezig met het vervaardigen van allerlei ornamenten. We hebben niet goed begrepen wat het precies voorstelde, maar San Vito kenden ze wel. Alleen was er klein probleempje. Dat kerkje wordt maar één maal per jaar geopend. Op Pasen. En wij waren daar op 11 mei. Anderhalve maand te laat. Onze ontgoocheling moet dermate aanstekelijk geweest zijn dat een van hen de telefoon nam en begon rond te bellen. Het geluk was aan onze zijde. Als we om 15 uur hier terugkwamen zou iemand ons tot daar leiden. Met de sleutel.

EEN MISLUKTE WEDERGEBOORTE

Na een tocht over smalle landwegen draaiden we al vlug een boomgaard binnen om halt te houden aan een klein kerkje, alleen herkenbaar door een kruis boven de deur en op de voorgevel een kleine uitbouw waarin ooit een klokje heeft gehangen. Vermoeden we. Evenmin was er een venster te bespeuren. Maar het interieur moet heel waardevol zijn want eerst moest een traliehek worden geopend en daarna nog een zware deur.

Dat interieur viel echter enigszins tegen. Aan de verste korte wand was een altaar aangebracht met het beeld van San Vito. Verder niets. Alleen in het midden een opvallende steen van ongeveer een kleine meter hoog. Glad gepolijst. Met in het midden een gat met een doorsnede van ongeveer 30 centimeter. Nu ligt het in de bedoeling dat een persoon zich daar door wringt. Dat lukt aardig, mits men voldoende slank is en de juiste draaiende beweging maakt. Onze gids slaagde er wonderwel in. Mij is het niet gelukt, maar dat lag enkel aan het gebrek aan ervaring...

Het lijkt ons duidelijk dat deze steen oorspronkelijk een vruchtbaarheidssymbool was, verwijzend naar de (weder)geboorte. We hadden al vaker een menhir als neolithische fallus aanschouwd, maar hier stonden we voor het eerst bij zijn vrouwelijke kompaan, de vagina van de *Dea Madre*, de moedergodin die het leven schenkt in vele natuurgodsdiensten. Het is dan ook niet verwonderlijk dat de katholieke kerk dit prehistorisch monument met de verrijzenis van Christus laat samenvallen.

WEG VAN PLOPSALAND

Mijn tweede onderwerp is iets delicaat. Enkele jaren terug stootte ik online op een klein krantenartikeltje van een lokaal Pugliees dagblad. De journalist vond het een schande dat la *Casa Rossa* in Alberobello verworpen was tot een hotel of een soort wellnesscentrum. Dit onder de naam van Victor Country Hotel. Verdere info was daar toen op het internet amper iets te vinden. Na lang zoeken vond ik via Google Earth een afgelegen hoeve die best het gebouw in kwestie kon zijn.

Nu waren we reeds vaker in Alberobello en omgeving geweest. De trulli hadden we in alle maten en gewichten ontdekt, niet alleen in de stad maar evenzeer in de wijde omgeving. Bij sommige ervan hebben we ons wel enkele keren de vraag gesteld naar de authenticiteit. Daarin waren we trouwens niet alleen want ik herinner me nog dat een snuggere Vlaamse tiener al lachend de vergelijking maakte met Plopsaland. Hij doelde hoogstwaarschijnlijk op de toeristische exploitatie van deze trulli.

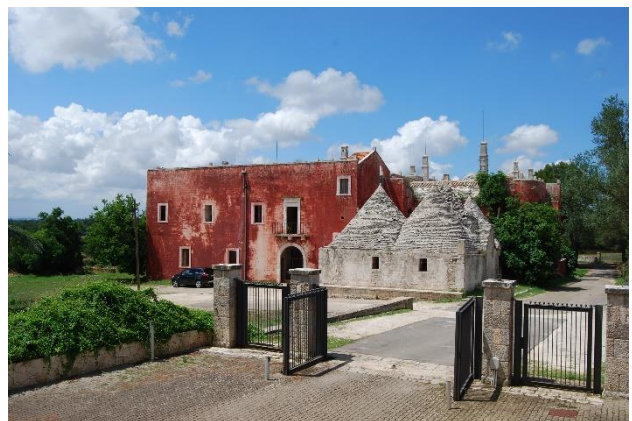
In 2018 waren we opnieuw in de streek, ditmaal om de kleine broertjes en zusjes van Matera met een bezoek te vereren. Het *Villaggio Rupestre* van het nabijgelegen Fasano stond dan ook op ons programma. En van de gelegenheid zouden we gebruik maken om op zoek te gaan naar de Casa Rossa, waarover we ondertussen toch wat meer informatie bijeen hadden gesprokkeld. Maar veel verder kwamen we niet dan dat er oorspronkelijk een landbouwschooltje was ingericht en dat het gebouw tijdens de

tweede wereldoorlog dienst deed als detentiecentrum van waaruit er in 1943 Joden via Rome naar de concentratiekampen werden gevoerd.

Foto wikipedia: wegwijzer naar het Victor County Hotel in Alberobello

Tegen alle verwachtingen in ondervonden we weinig of geen probleem om het vakantieoord te vinden. Net buiten Alberobello was er zelfs een wegwijzer aangebracht en eenmaal de oprijlaan ingedraaid zagen we het bewuste gebouw onmiddellijk opdonderen. Alleen was het duidelijk dat het totaal verwaarloosd was.

BYZANTIJNSE INVLOED

Achter het rode gebouw en enkele trulli vonden we de parking. Er stond geen enkele auto en alles leek verlaten. Het hotel, duidelijk afgesloten van het historisch bouwwerk, was ondergebracht in de grote, verbouwde schuur, de stallen en de werkplaatsen. Het leek ons verstandig om eerst even poolshoogte te nemen aan de balie. Al vlug werden we verwelkomd en op onze vraag of het mogelijk was La Casa Rossa te bezoeken werd ons onmiddellijk de sleutel van de kapel overhandigd. Blijkbaar was dit de enige ruimte die toegankelijk was. De rest van het historische gebouw stond leeg, werd niet onderhouden en was daardoor ook niet open voor bezoek. Met deze korte uitleg moesten we het doen.

De kapel werd rond 1947 opgesmukt door de Litouwer Viktor Tschernon die er toen gevangen zat. Als beroep was hij elektriker maar daarnaast was hij duidelijk ook een heel bedreven kunstschilder. Boven het altaar zien we rond het kruis de 12 apostelen.

De Byzantijnse invloed is onmiskenbaar. De zijwanden van de ruimte worden ingenomen door scènes uit het leven van Sint Franciscus en Clara van Assisi.

Dat er weinig wordt gedaan om deze muurschilderijen te beschermen werd vlug duidelijk. Vooreerst was het slot van de kerk heel rudimentair zodat iedereen zomaar binnen kan. Daarnaast waren de muren vochtig. Toen we deze even aanraakten liet het op onze vingers verfsporen na...

EEN BEWOGEN GESCHIEDENIS

Hoewel de andere ruimten volgens het personeel niet te bezoeken waren, ondervonden we geen moeite om enkele deuren te openen. Zonder problemen kwamen we in een van de cellen terecht. De deur opnieuw dicht trekken lukte echter niet omdat ook deze door het de ouderdom volledig krom was getrokken.

De geschiedenis van het domein is een film waard. Het begon allemaal op het eind van de 19de eeuw toen de plaatselijke pastoor Francesco Gigante een landbouwschool oprichtte voor de plaatselijke jeugd. Naast de praktische en theoretische kennis werd ook aandacht besteed aan de christelijke opvoeding. Na de Eerste Wereldoorlog werden ook oorlogswezen toegelaten.

De situatie veranderde langzaam en tegen het einde van de jaren '30 werd de school verlaten. Lang duurde de leegstand niet. Al vlug werd de school omgebouwd tot een detentiecentrum omdat het domein ver van de bewoonde wereld lag, weg van de frontlijnen en gemakkelijk te bewaken viel. Tussen 1940 en 1943 verbleven er diverse krijgsgevangenen. Daarnaast ook 87 Joden die later naar Rome werden gebracht van waaruit ze naar de concentratiekampen werden vervoerd.

Na de Tweede Wereldoorlog werd het domein ingenomen door een bizarre verscheidenheid van gevangenen. Gaande van collaborateurs, prostituees, staatloze Oost-Europeanen, gevluchte bolsjewieken, Poolse Joden... Een onder hen was Viktor Tschernon die er samen met zijn broer tot in 1950 verbleef.

De laatste 20 jaar van de vorige eeuw stond de hoeve leeg tot die werd opgekocht door de hotelketen. Eigenaardig genoeg staat het hoofdgebouw (de Casa Rossa) niet binnen de omheining van het vakantieverblijf maar zou deze wel verantwoordelijk zijn voor het onderhoud ervan. Niettemin kan ik de verontwaardiging van (nazaten van) de oorlogsslachtoffers heel goed begrijpen. Van een concentratiekamp maak je geen luxehotel.

***Behalve anders aangeduid zijn alle foto's eigen materiaal**

Marc Vandenbon
Auteur van "Innemend Italië"
marc.vandenbon@telenet.be
www.innemenditalie.be

Avondvullende voordrachten:

- Rome, andere paden
- Innemend Italië

Info op aanvraag

